

ZWIĄZEK BANKÓW POLSKICH

DOBRE PRAKTYKI

DOTYCZĄCE WYBRANYCH ASPEKTÓW PRZEKAZYWANIA KLIENTOM LUB POTENCJONALNYM KLIENTOM INFORMACJI O KOSZTACH I OPŁATACH ZWIĄZANYCH ZE ŚWIADCZENIEM USŁUG MAKLERSKICH

I Cel Dobrych Praktyk

Poniższe Dobre Praktyki stanowią próbę wypracowania najlepszych praktyk w związku z realizacją obowiązku wynikającego z art. 83c ust. 4 pkt 4 Ustawy o obrocie¹, polegającego na przekazywaniu przez firmę inwestycyjną klientowi lub potencjalnemu klientowi, z uwzględnieniem art. 45–51 i art. 61 rozporządzenia 2017/565² informacji dotyczących kosztów i opłat związanych ze świadczeniem usług maklerskich.

Art. 24 Dyrektywy MIFID II wskazuje ogólne ramy w zakresie ujawniania przez firmy inwestycyjne odpowiednich informacji na temat kosztów i opłat w związku z usługami inwestycyjnymi i dodatkowymi. Informacje te powinny być sporządzane dla klienta w raportach ex-ante oraz w stosownych przypadkach także w raportach ex-post. Firmy inwestycyjne podejmują szereg działań zmierzających do prezentowania tych informacji w sposób rzetelny, transparentny i porównywalny dla klienta. Niemniej jednak w praktyce napotykają na szereg wątpliwości interpretacyjnych. Częściowo na wątpliwości w tym obszarze odpowiadają Q&A publikowane przez ESMA³. Mając na uwadze potrzebę zachowywania najwyższych standardów oraz inicjowanie wymiany i promowanie najlepszych praktyk podjęto prace nad niniejszym Dokumentem.

¹ Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi, tj. (Dz.U. 2021 poz. 328 z późn. zm.).

² Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2017/565 z dnia 25 kwietnia 2016 r. uzupełniające dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/65/UE w odniesieniu do wymogów organizacyjnych i warunków prowadzenia działalności przez firmy inwestycyjne oraz pojęć zdefiniowanych na potrzeby tej dyrektywy, (Dz.U. L 87 z 31.3.2017, str. 1—83, z późn. zm.)

³ ESMA Questions and Answers on MiFID II and MiFIR investor protection and intermediaries topics

Celem podjętych prac jest stworzenie wspólnych Dobrych Praktyk wykorzystywanych przez dystrybutorów w celu umacniania transparentności na rynku oraz spójności postępowania wszystkich uczestników rynku. Niniejszy dokument ma stanowić wsparcie procesów wewnętrznych instytucji zobowiązanych do sporządzania raportów ex-ante i ex-post, i nie powinien być traktowany jako próba stworzenia jednolitego standardu i wzoru prezentacji informacji klientom instytucji finansowych.

Dokument ma stanowić jednolity standard definiowania pewnych kategorii pojęciowych i terminów stosowanych do opisu kosztów oraz ich przypisania do poszczególnych kategorii. Firmy inwestycyjne przygotowując informacje o kosztach dla klientów muszą zgromadzić i przeanalizować szereg informacji, niektóre z nich otrzymywane są od Agentów Transferowych („AT”), inne znajdują się bezpośrednio w posiadaniu firmy inwestycyjnej. Z tego względu Dobre Praktyki nie przesądzają skąd mają pochodzić informacje niezbędne do sporządzenia raportu dla klienta, jest to kwestia indywidualnego modelu funkcjonowania oraz relacji między AT i firmą inwestycyjną. Zakres informacji otrzymywanych przez firmę inwestycyjną od AT podlega indywidualnym ustaleniom między stronami, na które niniejsze Dobre Praktyki nie mogą wpływać.

Dobre Praktyki powstały z inicjatywy sektora bankowego - członków Związku Banków Polskich „ZBP”) oraz przedstawicieli firm inwestycyjnych – członków Izby Domów Maklerskich („IDM”) w konsultacji z Urzędem Komisji Nadzoru Finansowego. Dla zapewnienia możliwie szerokiej reprezentacji przedstawicieli podmiotów nadzorowanych do procesu konsultacji dokumentu włączeni zostali przedstawiciele Izby Zarządzających Funduszami i Aktywami („IZFiA”) i przedstawiciele AT⁴ oraz przedstawiciele niezależnych dystrybutorów zrzeszeni w Związku Niezależnych Instytucji Finansowych.

Standardy te stanowią próbę wypracowania przez dystrybutorów najlepszych praktyk i wspólnego podejścia terminologicznego do pojęć stosowanych w materiałach informacyjnych przygotowywanych dla klientów, jednak sposób i zakres ich wykorzystania stanowi indywidualną decyzję każdej z instytucji. W szczególności, mogą być one modyfikowane np. w celu adaptacji do specyfiki siatki pojęciowej czy szaty graficznej charakterystycznej dla danej instytucji. Przyjęty standard nie przesądza o sposobie i formie prezentowania i przekazywania informacji o kosztach i opłatach klientom sektora finansowego. Powinien on być traktowany wyłącznie jako rekomendacje interpretacyjne wobec istniejących, obowiązujących przepisów prawa.

Przygotowane definicje kosztów i opłat związanych z poszczególnymi typami instrumentów finansowych mają być wsparciem dla instytucji, które przygotowują raporty, tak aby uwspólnić sposób rozumienia poszczególnych terminów. Nie są to

⁴ którzy nie są sygnatariuszami Dobrych Praktyk

definicje przygotowane do prezentowania dla klientów, które powinny obowiązkowo znajdować się w raportach.

Zbiór definicji został przygotowany w oparciu o zgłoszone przez dystrybutorów typy kosztów i opłat wykorzystywane do przygotowania informacji dla inwestorów. Jest to wykaz terminów, które uczestnicy grupy roboczej zidentyfikowali i wspólnie ustalili. Dystrybutorzy nie mają obowiązku wykorzystywania wszystkich terminów zdefiniowanych w załącznikach do dokumentu. Zakres ich wykorzystania powinien być dostosowany do indywidualnego profilu działalności poszczególnych instytucji, typu instrumentów i usług. Dystrybutorzy mogą wykazywać także inne koszty i opłaty, niewskazane w poniższym opracowaniu.

Zgodnie z przyjętą koncepcją standardy wskazane poniżej mają zastosowanie niezależnie od rodzaju usługi maklerskiej świadczonej przez firmę inwestycyjną jak i od rodzaju instrumentu będącego przedmiotem tej usługi. Dobre Praktyki mają stanowić wsparcie w opracowaniu informacji zarówno dla klientów detalicznych, jak również profesjonalnych, z uwzględnieniem specyfiki poszczególnych grup klientów.

Zaprezentowana w Dobrych Praktykach metodologia obliczania wpływu na zwrot z inwestycji jest pewnym minimalnym standardem, co nie wyklucza, że poszczególni dystrybutorzy mogą stosować bardziej zaawansowane modele wyliczeń wpływu kosztów na wynik z inwestycji i przekazywać inwestorom bardziej szczegółowe informacje.

Dobre Praktyki stanowią wyraz aktywnego podejścia uczestników rynku finansowego do ustanawiania wysokich standardów funkcjonowania sektora, przy czym do decyzji dystrybutorów pozostaje sposób wykorzystania niniejszych Dobrych Praktyk. Dystrybutorzy powinni podjąć działania zmierzające do możliwie szybkiego i szerokiego wykorzystania Dobrych Praktyk w swoich działaniach.

II Zasady ogólne

1. Wszelkie informacje przekazywane przez firmę inwestycyjną do klientów muszą być rzetelne, jasne i niewprowadzające w błąd.
2. Terminologia, którą posługują się firmy inwestycyjne w komunikacji z klientem powinna być spójna z tą, którą posługuje się Rozporządzenie 2017/565 tak aby nie było wątpliwości co do charakteru opłat i kosztów. Jeżeli firma posługuje się własną terminologią to powinna przyporządkować jej odpowiednie kategorie/terminy określone w Rozporządzeniu 2017/565. W obszarze w jakim raport odnosi się do Tytułów uczestnictwa⁵ terminologia powinna być także spójna z nomenklaturą wykorzystywaną w Ustawie o funduszach inwestycyjnych⁶.
3. W przypadku ujawniania klientom ex-post informacji o kosztach i opłatach firmy inwestycyjne zestawiają zbiorczo:
 - a) **wszystkie koszty i powiązane opłaty naliczane przez firmę inwestycyjną lub inne osoby**, w przypadku gdy klient został skierowany do takich innych osób, z tytułu usługi inwestycyjnej (usług inwestycyjnych) lub usług dodatkowych świadczonych na rzecz klienta.

Opłaty te obejmują:

- **Opłaty jednorazowe** związane ze świadczeniem usługi inwestycyjnej tj. uiszczane na początku lub na końcu jej świadczenia;
 - **Opłaty bieżące** uiszczane na rzecz firm inwestycyjnych za wykonanie usług na rzecz klienta;
 - **Wszystkie koszty i opłaty związane z transakcjami zainicjowanymi** w trakcie świadczenia usługi inwestycyjnej związane z transakcjami realizowanymi przez firmę inwestycyjną lub inne podmioty;
 - **Wszelkie koszty i opłaty związane z usługami dodatkowymi**, nieuwzględnione w wyżej wymienionych kosztach;
 - **Koszty dodatkowe** np. opłaty za wynik.⁷
- b) **wszystkie koszty i powiązane opłaty związane z wystawieniem instrumentów finansowych i zarządzaniem nimi.**

Obejmują one:

- **Opłaty jednorazowe** tj. koszty i opłaty (uwzględnione w cenie lub stanowiące dodatek do niej) uiszczane na rzecz dostawców produktów na początku lub na końcu inwestowania w instrument finansowy;
- **Opłaty bieżące** tj. koszty i opłaty bieżące związane z zarządzaniem instrumentem finansowym, które zostały odliczone od wartości instrumentu w trakcie inwestowania;

⁵ Tytuły uczestnictwa – łączna nazwa dla jednostek uczestnictwa FIO (fundusz inwestycyjny otwarty), SFIO (specjalistyczny fundusz inwestycyjny otwarty) lub dla certyfikatów inwestycyjnych FIZ (fundusz inwestycyjny zamknięty).

⁶ Ustawa z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi, (Dz.U. 2004 nr 146 poz. 1546 z późn. zm.)

⁷ Por. Załącznik II do rozporządzenia 2017/565.

- **Wszystkie koszty i opłaty związane z transakcjami** tj. koszty i opłaty ponoszone w związku z nabyciem i zbyciem instrumentów finansowych;
 - **Koszty dodatkowe** np. opłaty za wynik.⁸
4. Informacje o kosztach i opłatach obejmują również informacje o naliczonych i pobranych podatkach, które mogą być odpowiednio elementem opłat wskazanych w pkt. 3a lub 3b. Zastrzeżenie to nie dotyczy podatku dochodowego.
 5. Informacje o płatnościach otrzymanych przez firmę inwestycyjną od podmiotów trzecich (tzw. „zachętach”) powinny być przedstawione osobno tj. nie powinny być wliczane do kosztów określonych w pkt. 3a i 3b. Płatności uiszczane przez osoby trzecie i otrzymywane przez firmy inwestycyjne w związku z usługą inwestycyjną świadczoną na rzecz klienta, są przedstawiane w rozbiciu na poszczególne pozycje, a zestawione zbiorczo koszty i opłaty są sumowane i wyrażane zarówno jako kwota pieniężna, jak i wartość procentowa.
 6. Pomimo, że informacje o kosztach i opłatach przedstawiane są zbiorczo, to firma inwestycyjna na żądanie klienta powinna przekazać mu bardziej szczegółowe informacje, obejmujące co najmniej informacje wskazane w pkt. 3a i 3b. Firma inwestycyjna powinna wyraźnie poinformować klienta o możliwości uzyskania na jego żądanie tych informacji. Niniejszy dokument nie przesądza o formie w jakiej klient powinien pozostać poinformowany o takiej możliwości oraz miejscu zamieszczenia stosownej informacji.
 7. Informacje o kosztach i opłatach są przekazywane w ujęciu rocznym. Nawet jeżeli klient otrzymuje informacje częściej, np. kwartalnie, firma inwestycyjna jest zobowiązana do przekazania informacji o kosztach i opłatach poniesionych przez klienta zbiorczo za okres roczny. Raporty powinny być wyraźnie oznaczone jakiego okresu dotyczą.
 8. Firma inwestycyjna nie może, nawet na wyraźne żądanie klienta, zaprzestać przekazywania informacji, o których mowa w art. 83c ust. 4, ponieważ stanowi to realizację bezwzględnie obowiązujących przepisów prawa.
 9. Przy świadczeniu usług inwestycyjnych firmy inwestycyjne przekazują swoim klientom ilustrację przedstawiającą skumulowany wpływ kosztów i opłat na zwrot z inwestycji. Ilustracja ta może przybierać różne formy np. grafu lub tabeli.
Ilustracja musi:
 - a) przedstawiać wpływ całkowitych kosztów i opłat na zwrot z inwestycji,
 - b) przedstawiać wszelkie prognozowane skoki lub wahania kosztów (w przypadku raportów ex-ante) oraz
 - c) zawierać jej opis.
 10. Jeśli dowolna część łącznych kosztów i opłat jest płatna w walucie obcej lub stanowi kwotę w walucie obcej, firmy inwestycyjne wskazują, o jaką walutę chodzi oraz obowiązujące kursy i koszty wymiany. Firmy inwestycyjne

⁸ Por. Załącznik II do rozporządzenia 2017/565.

informują także o uzgodnieniach dotyczących sposobu płatności lub innych aspektów wykonania.

11. W przypadku gdy klient nie ponosi niektórych kosztów i opłat wskazanych w pkt 3a i 3b oraz w przypadku świadczenia usługi, firma inwestycyjna w odpowiednich pozycjach wskazuje wartość 0. Nawet w przypadku gdy klient w ciągu roku nie był obciążony żadnym kosztem czy opłatą, firma inwestycyjna jest zobowiązana przekazać mu informacje o kosztach i opłatach wskazując jednocześnie wartość 0 w odpowiednich pozycjach, o ile rekomendowała lub sprzedawała instrument finansowy (instrumenty finansowe) lub gdy przekazała klientowi dokument zawierający kluczowe informacje/kluczowe informacje dla inwestorów w odniesieniu do instrumentu finansowego (instrumentów finansowych) i w ciągu danego roku firma inwestycyjna pozostaje lub pozostawała w stałym stosunku z danym klientem

* * *

ZAŁĄCZNIK 1

Definicje dot. kosztów i opłat wykorzystywane na potrzeby raportów *ex post* dla jednostek uczestnictwa lub certyfikatów inwestycyjnych funduszy inwestycyjnych⁹

- a) **Dystrybutor** – firma inwestycyjna, o której mowa w art. 3 pkt. 33 Ustawy o obrocie oraz bank, o którym mowa w art. 70 ust. 2 Ustawy o obrocie.
- b) **Tytuły uczestnictwa** – łączna nazwa dla jednostek uczestnictwa FIO (fundusz inwestycyjny otwarty), SFIO (specjalistyczny fundusz inwestycyjny otwarty) lub certyfikatów inwestycyjnych FIZ (fundusz inwestycyjny zamknięty).
- c) **Wartość początkowa inwestycji** - iloczyn liczby Tytułów uczestnictwa posiadanych przez danego klienta i wartości aktywów netto przypadających na Tytuł uczestnictwa danego funduszu wg. stanu po dokonaniu zmian w systemie przez AT w ostatnim dniu na koniec poprzedniego Okresu Raportowego.
- d) **Wartość końcowa inwestycji** – iloczyn liczby Tytułów uczestnictwa posiadanych przez danego klienta i wartości aktywów netto przypadających na Tytuł uczestnictwa danego funduszu na koniec Okresu Raportowego.
- e) **Okres Inwestycyjny** – suma dni w okresie roku kalendarzowego (od 1 stycznia do 31 grudnia), kiedy wartość Tytułów uczestnictwa posiadanych przez klienta jest większa niż 0.
- f) **Okres Raportowy** – okres roku kalendarzowego od 1 stycznia do 31 grudnia, za który sporządzany jest raport. W przypadku zakończenia inwestycji w trakcie trwania okresu, za który jest sporządzany raport dane prezentowane w raporcie obejmują okres, w którym klient był wpisany do rejestru uczestników funduszu inwestycyjnego. Dystrybutor powinien w takim przypadku poinformować o liczbie dni branych pod uwagę przy prezentowaniu informacji.
- g) **Koszty Usługi** – wyodrębnione według specyfiki instytucji koszty poszczególnych Usług np.: usługa doradztwa inwestycyjnego, usługa przyjmowania i przekazywania zleceń. Koszt Usług powinien być prezentowany dla każdej z Usług osobno.
- h) **Koszty instrumentu finansowego** – są to wszelkie opłaty i koszty jednorazowe, bieżące, transakcyjne oraz dodatkowe, związane z instrumentem finansowym, które zostały odliczone od wartości instrumentu finansowego w trakcie inwestowania w niego w Okresie Raportowym.
- i) **Usługa** – usługi maklerskie świadczone w ramach zezwolenia uzyskanego przez Dystrybutora lub odpowiadające im usługi wymienione w art. 70 ust. 2 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi.

⁹ Łącznie dalej nazywane jako Tytuły uczestnictwa – łączna nazwa dla jednostek uczestnictwa FIO (fundusz inwestycyjny otwarty), SFIO (specjalistyczny fundusz inwestycyjny otwarty) lub certyfikatów inwestycyjnych FIZ (fundusz inwestycyjny zamknięty).

- j) **Oplaty za nabycie** – opłaty należne Dystrybutorowi wynikające z transakcji nabycia jednostek uczestnictwa lub objęcia certyfikatów inwestycyjnych.
- k) **Oplaty za umorzenie** – opłaty, o ile są pobierane na podstawie obowiązujących przepisów, należne Dystrybutorowi za odkupienie jednostek uczestnictwa funduszy inwestycyjnych lub za realizację zlecenia odkupienia jednostek uczestnictwa albo wykupu certyfikatów inwestycyjnych lub za realizację automatycznego zlecenia wykupu certyfikatów inwestycyjnych.
- l) **Oplaty likwidacyjne** – opłaty z tytułu przedterminowego zakończenia inwestycji, np. opłata dodatkowa z wypłacanych, transferowanych lub zwracanych środków zgromadzonych na IKE¹⁰, IKZE¹¹, lub PSO¹². Opłata likwidacyjna nie uwzględnia kosztów opłat maklerskich w przypadku zbycia przez klienta lub odkupu przez fundusz instrumentu przed terminem.
- m) **Świadczenia otrzymane przez Dystrybutora od podmiotów trzecich (tzw. „zachęty”)** – są to świadczenia pieniężne lub niepieniężne, które Dystrybutor otrzymuje od towarzystw (TFI) lub innych podmiotów trzecich, w związku ze świadczonymi usługami maklerskimi lub usługami świadczonymi na podstawie art. 70 ust. 2 Ustawy o obrocie.
- n) **Koszty funduszu netto** – koszty wykazywane w sprawozdaniu funduszu inwestycyjnego i wskazane w katalogu określonym w Załączniku nr 1 pkt. 4 sekcja II do Rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie szczególnych zasad rachunkowości funduszy inwestycyjnych¹³ (np. opłaty związane z prowadzeniem rejestru aktywów funduszu, opłaty za zezwolenia i rejestracje, opłaty w zakresie rachunkowości, usługi prawne, usługi wydawnicze, koszty związane z posiadaniem nieruchomości) pomniejszone o koszty pokrywane przez TFI.
- o) **Opłata subskrypcyjna** – opłata za zapis na certyfikaty inwestycyjne FIZ pobierana przez emitenta (FIZ) nieuwzględniona w cenie emisji.
- p) **Opłata powiernicza** – opłata za przechowywanie Tytułów uczestnictwa.
- q) **Stała opłata za zarządzanie** – opłata wypłacana przez fundusz na rzecz TFI stanowiąca wynagrodzenie TFI należne za zarządzanie funduszem inwestycyjnym. Opłata jest wyrażana jako wartość procentowa od wartości aktywów netto funduszu (w odniesieniu do FIO i SFIO) lub wartość kwotowa, oraz określona w statucie funduszu.
- r) **Opłata za wynik** – opłata wypłacana przez fundusz na rzecz TFI stanowiąca wynagrodzenie TFI za osiągnięte wyniki inwestycyjne funduszu inwestycyjnego powyżej poziomu określonego w statucie/prospekcie funduszu.
- s) **Podatek** – podatek pobierany zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, może to być: podatek od dywidend certyfikatów, odsetek od obligacji czy

¹⁰ Indywidualne Konto Emerytalne

¹¹ Indywidualne Konto Zabezpieczenia Emerytalnego

¹² Plan Systematycznego Oszczędzania

¹³ Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 24 grudnia 2007 r. w sprawie szczególnych zasad rachunkowości funduszy inwestycyjnych, Dz.U. 2007 nr 249 poz. 1859, z późn.zm.

podatek od odsetek od lokat overnight. Nie dotyczy to podatku dochodowego, którego podatnikiem jest klient.

- t) **Wynik klienta na inwestycji** stanowi wartość zysku bądź straty klienta przypadający na Tytuły uczestnictwa klienta w danym funduszu w Okresie Raportowym, z uwzględnieniem wszystkich poniesionych przez niego kosztów i opłat związanych z tą inwestycją. Stanowi on różnicę między Wartością końcową inwestycji a Wartością początkową inwestycji, po odjęciu wartości dodatkowych nabyć tytułów uczestnictwa danego funduszu i dodaniu wartości umorzeń tytułów uczestnictwa tego funduszu dokonanych przez klienta w Okresie Raportowym.
- u) **Zysk z inwestycji z uwzględnieniem kosztów i opłat (Zk)** – stanowi dodatni Wynik klienta na inwestycji.
- v) **Zysk z inwestycji bez uwzględnienia kosztów i opłat (Zbk)** – stanowi dodatni Wynik klienta na inwestycji, jaki klient osiągnąłby gdyby nie poniósł żadnych kosztów i opłat w związku z daną inwestycją. W przypadku, gdy ze względu na przyjęte rozwiązania systemowe, nie jest możliwe precyzyjne obliczenie wartości potencjalnego zysku klienta w związku z daną inwestycją (bez uwzględnienia kosztów i opłat) należy przyjąć, że Zysk z inwestycji (bez uwzględnienia kosztów i opłat) stanowi sumę Zysku z uwzględnieniem wszystkich kosztów i opłat (Zk) i całkowitej wartości poniesionych kosztów i opłat (K).
- w) **Strata z inwestycji z uwzględnieniem kosztów i opłat (Sk)** - stanowi ujemny Wynik klienta na inwestycji.
- x) **Strata z inwestycji bez uwzględnienia kosztów i opłat (Sbk)** – stanowi ujemny Wynik klienta na inwestycji, jaki klient osiągnąłby gdyby nie poniósł żadnych kosztów i opłat w związku z daną inwestycją. W przypadku, gdy ze względu na przyjęte rozwiązania systemowe, nie jest możliwe precyzyjne obliczenie tej straty (bez uwzględnienia kosztów i opłat) należy przyjąć, że Strata z inwestycji (bez uwzględnienia kosztów i opłat) stanowi różnicę pomiędzy Stratą z inwestycji z uwzględnieniem kosztów i opłat (Sk) a wartością poniesionych kosztów i opłat (K).
- y) **Średnia wartość inwestycji (SWI)** – średnia wartość w Okresie Raportowym iloczynu Tytułów uczestnictwa i wartości aktywów netto przypadających na tytuł uczestnictwa danego funduszu klienta. W zależności od dostępnych informacji i rozwiązań systemowych, dni w których klient nie posiadał Tytułów uczestnictwa danego funduszu, są uwzględniane bądź nie. Klient w raporcie powinien dostać wyraźną informację o zastosowanej metodzie wyliczenia średniej wartości inwestycji, zgodnie z Załącznikiem 1B do niniejszych Dobrych Praktyk.
- z) **Średnia wartość inwestycji uwzględniająca dni, w których klient nie posiadał tytułów uczestnictwa danego funduszu (SWIU)** – suma dziennych wartości inwestycji według stanu na koniec dnia podzielona przez liczbę wszystkich dni Okresu Raportowego, włączając także dni w których

klient nie posiadał tytułów uczestnictwa danego funduszu (tj. wartość inwestycji klienta była równa zero).

- aa) **Średnia wartość inwestycji nieuwzględniająca dni, w których klient nie posiadał tytułów uczestnictwa danego funduszu (SWIN)** – suma dziennych wartości inwestycji według stanu na koniec dnia podzielona przez liczbę dni, w których klient posiadał Tytuły uczestnictwa danego funduszu (tj. wartość inwestycji klienta była większa od zera).
- bb) **Relacja kosztów i opłat do średniej wartości inwestycji (Rk)** - stanowi stosunek całkowitych kosztów i opłat poniesionych w związku z inwestycją w Tytuły uczestnictwa danego funduszu do średniej wartości inwestycji w Okresie Raportowym, wyrażony w stosunku rocznym, obliczany zgodnie z Załącznikiem 1B do niniejszych Dobrych Praktyk.
- cc) **Wpływ na zwrot z inwestycji** - w zależności od tego czy klient na danej inwestycji osiągnął zysk czy stratę, przedstawia procentowe obniżenie wartości zysku klienta przez poniesione koszty i opłaty (Wz) lub procentowy udział poniesionych kosztów i opłat w wartości straty klienta (Ws), zgodnie z załącznikiem 1A do niniejszego standardu.
- dd) **Koszty i opłaty powiązane naliczane przez firmę inwestycyjną lub inne osoby** – kategoria ta obejmuje np.:
 - a) **Opłaty jednorazowe**, na które mogą składać się np.: Opłata za nabycie, Opłaty za umorzenie, Opłata likwidacyjna, opłaty depozytowe;
 - b) **Opłaty bieżące**, na które składają się np.: Opłata powiernicza, opłata za prowadzenie rachunku pieniężnego, opłata za doradztwo inwestycyjne;
 - c) **Opłaty związane z usługami dodatkowymi**, na które składają się np.: koszty badań i analiz; **Koszty dodatkowe**, inne koszty, m.in. opłaty za korespondencję.
 - d)
- ee) **Koszty i opłaty związane z wystawieniem instrumentów finansowych i zarządzaniem nimi** – kategoria ta obejmuje w szczególności:
 - a) **Opłaty jednorazowe**;
 - b) **Opłaty bieżące, na które składają się:** m.in. Stała opłata za zarządzanie, Koszty funduszu netto, Podatki;
 - c) **Koszty związane z transakcjami**, na które składa się m.in. Opłata subskrypcyjna;
 - d) **Koszty dodatkowe**, na które składa się m.in. Opłata za wynik.

* * *

ZAŁĄCZNIK 1A

Komentarz i objaśnienia do definicji „wpływu na zwrot z inwestycji”

W celu umożliwienia klientowi prawidłowej oceny wpływu poniesionych kosztów na zwrot z inwestycji (na wynik klienta na danej inwestycji) należy przedstawić klientowi wszystkie następujące wielkości:

- a) Zysk z inwestycji z uwzględnieniem kosztów i opłat (Zk) oraz Zysk z inwestycji bez uwzględnienia kosztów i opłat (Zbk), w przypadku gdy klient osiągnął zysk, zarówno po poniesieniu kosztów i opłat, jak i przed ich odliczeniem;
- b) Strata z inwestycji z uwzględnieniem kosztów i opłat (Sk) oraz Strata z inwestycji bez uwzględnienia kosztów i opłat (Sbk), w przypadku gdy klient zarówno przed odliczeniem kosztów i opłat, jak i po ich uwzględnieniu, poniósł stratę;
- c) Zysk z inwestycji bez uwzględnienia kosztów i opłat (Zbk) oraz Strata z inwestycji z uwzględnieniem kosztów i opłat (Sk), w przypadku, gdy klient po poniesieniu wszystkich kosztów i opłat osiągnął stratę, ale przed odliczeniem kosztów i opłat potencjalnie osiągnąłby zysk;
- d) Całkowitą wartość poniesionych w okresie raportowym kosztów i opłat (K);
- e) Wpływ poniesionych kosztów i opłat na zwrot z inwestycji, wyrażony jako:
 - procentowe obniżenie wartości zysku klienta przez poniesione koszty i opłaty (Wz), w przypadku gdy klient osiągnął zysk;
 - procentowy udział poniesionych kosztów i opłat w wartości straty klienta (Ws), w przypadku gdy klient poniósł stratę;
- f) Relację kosztów do średniej wartości inwestycji (Rk).

Podstawowym założeniem przyjętej metody prezentacji wpływu na zwrot z inwestycji jest fakt, że wpływ kosztów i opłat na zwrot z inwestycji będzie inaczej przedstawiony w przypadku, gdy klient osiąga zysk z inwestycji, a inaczej gdy ponosi stratę:

- gdy klient osiągnął zysk - należy wykazać procentowe obniżenie potencjalnego zysku klienta (zysku jaki mógłby osiągnąć gdyby nie poniesione koszty i opłaty) (Wz);
- gdy klient poniósł stratę – należy wykazać, jaki jest udział poniesionych kosztów i opłat w stracie klienta (Ws).

Sposób obliczenia:

Klient, w zależności od sytuacji, otrzymuje w prostej i zwięzłej formie następujące informacje:

1. Gdy klient, zarówno po poniesieniu wszystkich kosztów i opłat, jak i przed ich odliczeniem, osiągnął zysk, otrzymuje informację o procentowym pomniejszeniu zysku o poniesione koszty i opłaty (Wz), zgodnie z poniższym wzorem:

$$Wz = (K/Zbk) * 100\%$$

Wpływ kosztów i opłat na zysk pokazuje zatem, w jakim stopniu poniesione koszty i opłaty obniżyły wartość potencjalnego zysku klienta.

2. Gdy klient, zarówno po poniesieniu wszystkich kosztów i opłat, jak i przed ich odliczeniem, poniósł stratę, wpływ na zwrot z inwestycji mierzony jest jako procentowy udział kosztów i opłat w stracie klienta (Ws):

$$Ws = (K/Sk) * 100\%$$

Wpływ kosztów i opłat na stratę pokazuje zatem, jaki jest udział poniesionych kosztów i opłat w wartości straty klienta.

3. W przypadku, gdy przed uwzględnieniem kosztów i opłat klient osiąga zysk (Zbk), natomiast po poniesieniu wszystkich kosztów i opłat klient ponosi stratę (Sk), klient otrzymuje informację o osiągnięciu zysku przed uwzględnieniem kosztów i opłat oraz poniesieniu straty po uwzględnieniu kosztów i opłat, oraz o tym, że koszty i opłaty przewyższyły zysk klienta na inwestycji i dodatkowo wygenerowały stratę. Całość straty stanowią poniesione koszty i opłaty.
4. W przypadku, gdy klient bez uwzględnienia kosztów i opłat nie osiągnął ani zysku ani straty ($Zbk = 0$), natomiast po poniesieniu wszystkich kosztów i opłat klient poniósł stratę (Sk), klient otrzymuje informację o tym, że za całość poniesionej przez klienta straty odpowiadają poniesione koszty i opłaty.

Przykłady:

1. Klient zarówno przed poniesieniem kosztów i opłat, jak i po ich odliczeniu, osiągnął zysk:

Klient osiągnął zysk po poniesieniu kosztów i opłat (Zk) w wysokości 800. Koszty i opłaty (K) wyniosły 200. Zatem zysk na samej inwestycji bez uwzględnienia kosztów i opłat (Zbk) wyniósłby dla uproszczenia 1000.

$$K = 200, Zk = 800, Zbk = Zk + K = 1000$$

$$Wz = (K/Zbk) * 100\%$$

$$Wz = (200/1000) * 100\% = 20\%$$

Zatem zysk klienta na inwestycji (zysk potencjalny, gdyby nieponiesione koszty i opłaty) w wysokości 1000 został pomniejszony o 20% przez poniesione koszty i opłaty.

2. Klient zarówno przed poniesieniem kosztów i opłat, jak i po ich odliczeniu, poniósł stratę. Klient poniósł stratę z uwzględnieniem kosztów i opłat (Sk) w wysokości 1000.

Wyliczamy udział kosztów i opłat w poniesionej stracie klienta:

$$K = 200, Sk = 1000, Sbk = Sk - K = 800$$

$$Ws = (K/Sk) * 100\%$$

$$Ws = (200/1000) * 100\% = 20\%$$

Strata klienta, którą klient poniósł na samej inwestycji (bez uwzględniania, odliczenia poniesionych kosztów i opłat) w wysokości 800 została powiększona o dodatkowe 200 i ostatecznie klient poniósł stratę w wysokości 1000. Zatem udział poniesionych kosztów i opłat w wygenerowanej stracie klienta wyniósł 20%.

Podstawą powyższej metody jest kwestia rozróżnienia innej prezentacji wpływu kosztów i opłat na wynik klienta. Gdy klient osiągnął ostatecznie zysk, to wykazuje się procentowe obniżenie tego zysku przez koszty i opłaty. Gdy klient poniósł stratę wykazywany jest udział tych kosztów i opłat w stracie.

3. Klient finalnie poniósł stratę (Sk), ale bez uwzględnienia kosztów i opłat potencjalnie osiągnąłby zysk (Zbk).

$$K = 200, Zbk = 100, Sk = -100$$

Ze względu na problematyczność wykazania procentowego wpływu, proponuje się przekazanie klientowi komunikatu o tym, że koszty i opłaty przewyższyły zysk klienta na inwestycji i dodatkowo wygenerowały stratę. Całość straty stanowią poniesione koszty i opłaty.

4. Klient finalnie poniósł stratę (Sk), ale bez uwzględnienia kosztów i opłat potencjalnie na samej inwestycji nie osiągnąłby ani zysku ani straty (Zbk = 0).

$$K = 200, Zbk = 0, Sk = 200$$

Klient powinien otrzymać informację, że cała strata wynika z poniesionych kosztów i opłat.

Uwagi dodatkowe:

Wykazanie wpływu na zwrot z inwestycji nie powinno polegać na wyliczeniu z jednego uniwersalnego wzoru, ale na pewnych „informacjach/komunikatach” dla klienta w zależności od sytuacji.

Wyliczenie wpływu kosztów i opłat na zwrot z inwestycji w postaci powyższych wzorów powinno mieć miejsce jedynie, gdy klient osiągnął zysk zarówno przed poniesieniem kosztów i opłat jak i po ich poniesieniu, oraz w przypadku gdy klient zarówno przed jak i po uwzględnieniu kosztów poniósł stratę. Natomiast w przypadkach szczególnych, gdy:

- a) przed uwzględnieniem kosztów i opłat klient nie osiągnął ani zysku ani straty, natomiast po poniesieniu kosztów i opłat wygenerowana została strata;
- b) przed uwzględnieniem kosztów i opłat klient osiągnął zysk, natomiast po uwzględnieniu kosztów i opłat poniósł stratę;

wtedy klient otrzymuje jedynie odpowiednią informację, że za poniesioną stratę odpowiadają poniesione koszty i opłaty, bez wyliczenia procentowego wpływu.

* * *

ZAŁĄCZNIK 1B

Komentarz i objaśnienia do definicji „średniej wartości inwestycji” i „relacji kosztów do średniej wartości inwestycji”

W zależności od dostępnych informacji i rozwiązań systemowych, średnią wartość inwestycji (SWI) można obliczyć dzieląc sumę dziennych wartości tytułów uczestnictwa danego funduszu posiadanych przez klienta, jedynie przez liczbę dni, w których klient posiadał tytuły uczestnictwa danego funduszu, albo przez wszystkie dni Okresu Raportowego, czyli także z uwzględnieniem dni, w których klient nie posiadał tytułów uczestnictwa danego funduszu.

Ze względu na konieczność zachowania porównywalności, relacja kosztów i opłat do średniej wartości inwestycji powinna być wyrażona w stosunku rocznym. W przypadku, gdy okres inwestycji (posiadania przez klienta Tytułów uczestnictwa funduszu) jest krótszy niż Okres Raportowy, relację tę należy wykazać jako ekwiwalent inwestycji w okresie jednego roku. Pozwoli to na zachowanie porównywalności tej informacji.

Oznaczenia:

K – całość poniesionych kosztów i opłat w okresie inwestycji,

Kr – całość poniesionych kosztów i opłat w ujęciu rocznym, oznacza całkowitą wartość poniesionych kosztów i opłat w okresie inwestycji pomnożoną przez stosunek liczby dni w Okresie Raportowym do liczby dni posiadania Tytułów uczestnictwa inwestycji,

$Kr = K * (\text{liczba dni Okresu Raportowego/liczba dni posiadania tytułów uczestnictwa danego funduszu przez klienta})$

Sposób obliczenia:

1. W przypadku gdy klient posiadał tytuły uczestnictwa danego funduszu przez cały Okres Raportowy, relację kosztów i opłat do średniej wartości inwestycji (SWI) należy wyrazić w następujący sposób:

$$Rk = (K/SWI) * 100\%$$

2. W przypadku gdy klient posiadał inwestycję jedynie przez część Okresu Raportowego, relację kosztów i opłat do średniej wartości inwestycji należy wyrazić, w zależności od sposobu obliczania średniej wartości inwestycji, w następujący sposób:

a) W przypadku, gdy w prezentacji średniej wartości inwestycji uwzględniane są w obliczeniach także dni w których klient nie posiadał Tytułów uczestnictwa danego funduszu (SWIU), relację kosztów i opłat do średniej wartości inwestycji należy wyrazić w następujący sposób:

$$Rk = (K/SWIU) * 100\%$$

Powyższe stanowi relację całkowitych kosztów i opłat poniesionych w okresie posiadania inwestycji do średniej wartości inwestycji z uwzględnieniem dni, w których klient nie posiadał tytułów uczestnictwa danego funduszu.

- b) W przypadku, gdy w prezentacji średniej wartości inwestycji nie są uwzględnione dni, w których klient nie posiadał tytułów uczestnictwa danego funduszu (SWIN), poniesione koszty należy wyrazić w ujęciu rocznym zgodnie ze wzorem:

$$Rk = (Kr/SWIN) * 100\%$$

Powyższe stanowi relację całkowitych kosztów i opłat wyrażonych w ujęciu rocznym do średniej wartości inwestycji bez uwzględnienia dni, w których klient nie posiadał tytułów uczestnictwa danego funduszu.

Przykłady:

1. Relacja kosztów i opłat do średniej wartości inwestycji w przypadku, gdy klient posiadał daną inwestycję przez cały Okres Raportowy.

Klient posiadał Tytuły uczestnictwa funduszu inwestycyjnego przez cały rok, nie ma zatem dni w których wartość inwestycji wynosiłaby zero ($K=Kr$). Załóżmy, że saldo danego funduszu klienta było w całym okresie stałe i wynosiło 240 000.

Średnia wartość inwestycji (SWI) = 240 000

Całość poniesionych kosztów w roku ($K=Kr$) = 4 800

Relacja kosztów do średniej wartości inwestycji:

$$Rk = (K/SWI) * 100\%$$

$$Rk = (4\,800/240\,000) * 100\% = 2\%$$

2. Relacja kosztów i opłat do średniej wartości inwestycji w przypadku, gdy klient posiadał daną inwestycję przez część Okresu Raportowego.

Klient posiadał Tytuły uczestnictwa funduszu inwestycyjnego np. jedynie przez okres 1 miesiąca. Załóżmy, że saldo danego funduszu klienta było w całym okresie stałe i wynosiło 240 000. W tym okresie (jednego miesiąca) klient poniósł koszty i opłaty w wysokości 400.

SWIN = 240 000

SWIU = $240\,000/12 = 20\,000$

Dla zachowania spójności podejścia należy wyrazić relację całkowitych kosztów i opłat do średniej wartości inwestycji, w ujęciu rocznym, czyli tak jakby klient posiadał inwestycję przez cały rok.

a) W przypadku, gdy dostępna jest informacja o SWIN, Rk obliczamy w następujący sposób:

$$\text{SWIN} = 240\,000$$

$$\text{Kr} = K * (12/1) = 400 * 12 = 4\,800$$

$$\text{Rk} = (\text{Kr}/\text{SWIN}) * 100\% = (4\,800/240\,000) * 100\% = 2\%$$

b) W przypadku, gdy dostępna jest informacja o SWIU, Rk obliczamy w następujący sposób:

$$K = 400$$

$$\text{SWIU} = 20\,000$$

$$\text{Rk} = (K/\text{SWIU}) * 100\% = 2\%$$

W powyższym przypadku, nie ma zatem potrzeby wyrażania wartości całkowitych kosztów i opłat (K) w ujęciu rocznym (Kr). Powyższa relacja pokaże prawidłowy stosunek w ujęciu rocznym.

* * *